

En livsmedelsstrategi för Sverige

– fler jobb och hållbar tillväxt i hela landet

Regeringens handlingsplan

Bakgrund

Den nationella livsmedelsstrategin utgörs av en proposition och en handlingsplan. Propositionen är en plattform och anger förutsättningarna för det fortsatta långsiktiga arbetet för en konkurrenskraftig livsmedelskedja mot slutåret 2030. Livsmedelsstrategins huvudsakliga syfte är att öka produktionen, bidra till en konkurrenskraftig livsmedelskedja, öka sysselsättningen, exporten, innovationskraften och lönsamheten samtidigt som relevanta miljömål nås. Det innebär enligt propositionen större produktion för såväl inhemska som utländska marknader, högre tillväxt och sysselsättning i berörda näringar, ökad andel ekologisk produktion och konsumtion av livsmedel samt bättre möjligheter för konsumenterna att göra medvetna val. När det gäller de svenska miljö kvalitetsmålen är livsmedelsproduktionen genom jordbruket kopplade till flera av dem. Dessutom är generationsmålet övergripande mål, att till nästa generation lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta, utan att orsaka ökade miljö- och hälsoproblem utanför Sveriges gränser av fundamental betydelse för jordbrukets miljöarbete. Handlingsplanen omfattar konkreta insatser för att uppnå strategins målsättningar i form av åtgärder och uppdrag.

Beredskap- och försörjningstrygghetsfrågor hanteras i huvudsak i det utvecklingsarbete som nu sker avseende samhällets krisberedskap och totalförsvaret.

Regeringens handlingsplan för livsmedelsstrategin

För insatser direkt relaterade till arbetet med livsmedelsstrategin finns fram till år 2019 484 miljoner kronor avsatta under anslag 1:15 Konkurrenskraftig livsmedelssektor. Anslag 1:15 återfinns under utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel. Utöver dessa medel finns, genom regeringsbeslut (N/2016/00265/HL), 540 miljoner kronor öronmärkta för arbetet med genomförandet av Livsmedelsstrategin inom ramen för Landsbygdsprogrammet under åren 2014-2020. Utöver medlen ovan som mer direkt avsatts för livsmedelsstrategins genomförande finns, inom ramen för främst landsbygdsprogrammet, ytterligare medel och insatser som stödjer syften och mål i livsmedelsstrategin. Landsbygdsprogrammet är ett kraftfullt verktyg i det viktiga arbetet för att nå relevanta miljömål, öka den ekologiska produktionen samt stärka livsmedelssektorns konkurrenskraft.

Konsumenterna bör, oavsett socioekonomisk tillhörighet, ha möjlighet att göra informerade och medvetna val av livsmedel. Enligt regeringen är det viktigt att fortsätta arbetet för bättre matvanor, framför allt vad gäller samordning mellan myndigheter, utnyttjande av resurser och kunskapsläget.

Ett långsiktigt och framgångsrikt genomförande av strategin förutsätter en kraftsamling och ett fortsatt engagemang från livsmedelskedjans aktörer. För att bistå detta samarbete kommer regeringen att tillsätta ett Nationellt råd för livsmedelsstrategin med livsmedelskedjans aktörer i syfte att stärka samarbetet och utbytet mellan det offentliga och olika aktörer. Företrädare för företag och organisationer inom hela livsmedelskedjan bör ingå samt företrädare för konsument-, djurskydds-, och miljöintressen, rådgivnings- och utbildningsväsendet, relevanta myndigheter liksom andra berörda intressenter. Dialog, samarbete och utbyte av erfarenheter mellan olika aktörer, och mellan dessa och regeringen, är en förutsättning för genomförandet av strategin.

Inriktningsmål för ekologisk konsumtion och produktion

Regeringens inriktningsmål är att 30 procent av den svenska jordbruksmarken ska utgöras av certifierad ekologisk jordbruksmark år 2030 och 60 procent av den offentliga livsmedelskonsumtionen ska utgöras av certifierade ekologiska produkter år 2030.

Genomförande

Handlingsplanen gäller fram till år 2019. Åtgärderna i handlingsplanen är de åtgärder som regeringen vidtar, och utgör strategiska satsningar för att nå målen för livsmedelsstrategin. Åtgärderna ska bidra till att uppnå strategins målsättningar och vision.

Satsningar inom olika strategiska insatsområden

Regler och villkor

Regelförenkling och regelutveckling

- Inrätta ett vetenskapligt råd som stöd för regelgivningen inom djurskyddsområdet.
- Fortsatt utveckling av regelverken kring djurhållning, inriktat på en flexibel och målstyrd lagstiftning med en bibehållen djurskyddsnivå.
- Utveckling av myndigheternas digitala lösningar för att underlätta företagens informationsinhämning och informationsutbyte mellan aktörer.
- Framtagande av ett kontroll- och kompetenspaket för utveckling av kontrollarbetet i livsmedelskedjan.
- Översyn av lagstiftning som berör strukturomvandling.
- Bereda riksintresseutredningens förslag, vilket inkluderar förslag som rör jordbruksmark.
- Fortsatt arbete för att höja djurskyddsnivån i EU.

Säkerställa produktionsresurser

- Kunskapspridning och kompetenslyft bland rådgivare, myndigheter och lantbrukare för bättre vattenhushållning, markbördighet och säkra jordbruksmarkens produktionsförmåga för ökad produktivitet.
- Öka kunskaperna hos kommuner och länsstyrelser om hur jordbruksmark och jordbruksproduktion kan värderas vid tillämpning av miljöbalkens hushållningsbestämmelser.

Hållbart växtskydd

- Utveckla och säkra växtskyddsmedel, för ett hållbart växtskydd för grödor som odlas i liten omfattning, eller som har mindre användningsområden.
- Utveckling av arbetet med integrerat växtskydd för framtagande av exempelvis nya bekämpningsmetoder, som ska minimera risk för hälsa och miljö.
- Kunskapsutveckling för ett hållbart växtskydd.

Växtförädling

- Framtagande av växtsorter lämpade för hela Sverige.
- Uppbyggnad av ett nationellt kompetenscentrum för växtförädling för att förnya den svenska växtförädlingen och bidra till ett starkt centrum för teknikutveckling, forskning och kompetensförsörjning i nära samarbete med branschen.
- Fortsatt och ökat stöd till det nordiska växtförädlings-samarbetet som genomförs i form av ett Public Private Partnership.
- Ökat stöd till Programmet för Odlad Mångfald (POM) för återintroduktion på marknaden av äldre svenska växtsorter.

Foto: Elima / Regeringskansliet

Animalieproduktion

- Utveckla en rådgivningsmodell inom animalieproduktionen för bl.a. ökad kunskapsöverföring och samverkan mellan myndigheter, intressegrupper och näring som rör djuromsorg och lönsamhet genom t.ex. rådgivning.
- Medel för studier och försöksverksamhet för utveckling av djurhållningsmetoder som bidrar till god djurvälstånd, ökad produktivitet samt konkurrenskraft.
- Insatser för att främja kunskapsutveckling- och försörjning för kostnadseffektivt byggande inom animalieproduktionen.
- Stimulera utveckling av helhetsrådgivning för primärproducenter i företagsledning, bl.a. i ekonomisk uppföljning och optimering av produktionsprocesser för ökad konkurrenskraft.
- Identifiera åtgärder för ökad produktion av betesbaserat nötkött.
- Fortsatt och förstärkt arbete för att motverka antibiotikaresistens.

Fiske och vattenbruk

- Genomföra identifierade åtgärder i Jordbruksverkets handlingsplan för det svenska vattenbruket samt i Havs- och fiskeriprogrammet.

Konsument och marknad

Fungerade konkurrens

- Uppdrag till Konkurrensverket att analysera konkurrenssituationen på livsmedelsmarknaden.
- Synliggöra och tillgängliggöra information om svenska produktionsförhållanden och styrkeområden till livsmedelskedjans aktörer och till konsumenter.

Offentlig konsumtion

- Den offentliga upphandlingen av livsmedel och måltidstjänster bör bättre styra mot samhällets ambitioner och motsvara den höga nivån på djurskydds- och miljöhänsyn som den svenska lagstiftningen ställer. Genom kompetenscentret för offentliga måltider genomföra kompetenshöjande insatser till relevanta personalgrupper för att exempelvis kunna använda skollunchen som ett pedagogiskt verktyg.

”Sverige bilden”

- Marknadsföring av svenska och regionala mat-, dryck- och måltidsupplevelser för ökad export.
- Insatser för att öka kunskap och kompetens om regional matkultur genom att upprätta ett nationellt nätverk med relevanta myndigheter och aktörer inom kunskapskedjan.
- Insatser för ökad kunskap om de svenska mervärdena.

Export

- Exportprogram för små och medelstora livsmedelsföretag.
- Förbättrad samverkan och informationsutbyte mellan centrala myndigheter för bättre information till företagen.
- Ytterligare lantbruksråd som ska arbeta med bl.a. handelshinder som slår specifikt mot svensk livsmedelsexport.
- Inrättande av ett samverkansforum med berörda myndigheter för ett förstärkt arbete med bla handelshinder som slår specifikt mot svensk livsmedelsexport.

Ekologisk produktion och konsumtion

- Jordbruksverket får i uppdrag att i samråd med berörda myndigheter, företrädare för företag och organisationer inom hela livsmedelskedjan samt konsument- och miljöorganisationer ta fram en åtgärdsplan och etappmål för att nå inriktningsmålen om ekologisk produktion och konsumtion till 2030.

Utse en svensk samordningsfunktion som ska arbeta med:

- att främja produktion, konsumtion och export av ekologiska livsmedel
- bidra till utbyte av erfarenhet och dialog mellan berörda aktörer inom området ekologisk produktion och konsumtion
- verka för kunskapsuppbyggnad i form av forskning, innovation och rådgivning
- utreda marknadens funktionssätt.

Hälsa

- Uppdrag till Livsmedelsverket om Nyckelhålet som ett stöd för utvecklingen av hälsosamma livsmedel och bra matvanor.
- Myndighetsuppdrag för att främja bra matvanor och fysisk aktivitet.

Matsvinn

- Främja insatser för minskat matsvinn i hela livsmedelskedjan från producent till konsument, som t.ex. ökat samarbete mellan livsmedelskedjans aktörer och myndigheter och informationsinsatser riktade mot konsumenterna.

Kunskap och innovation

Behovsmotiverad forskning

- Förstärkning av den behovsmotiverade forskningen, med ökat fokus på produktivitet.
- Förbättrad samordning mellan olika aktörer/initiativ och stöd för utveckling av livsmedelskedjans beställarroll.
- Forskning, utveckling och kommersialisering kring framtida livsmedel.

Innovation

- Utveckling av inkubatorer eller motsvarande inom livsmedelsområdet för att företag ska kunna gå från idé till kommersialiserad produkt.
- Studie om hur utbud och nyttjande av test- och demoanläggningar kan förbättras.
- Inrätta ett program för industridoktorander för att främja kunskapsuppbyggnaden inom näringslivet och stärka samarbetet mellan livsmedelskedjan och högskolor och universitet.

Rådgivning och kompetensutveckling

- Kompetensutveckling för nya behov hos dels större företag och dels för företag som diversifierar för ökad produktivitet och konkurrenskraft.

Uppföljning och utvärdering

- Löpande följa och utvärdera genomförandet av livsmedelsstrategin samt formulera relevanta indikatorer för uppföljning och utvärdering.

